

GRŠČINA

PREDMETNI KATALOG – UČNI NAČRT

KLASIČNA GIMNAZIJA

350 UR, 420UR

Učni načrt za grščino je bil sprejet na 14. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 26. 3. 1998.

VSEBINA

I. OPREDELITEV PREDMETA

II. PREDMETNI KATALOGI ZNANJ

1. Cilji predmeta

1.1. Splošni cilji

1.2. Operativni cilji

2. Standardi znanja

2.1. Jezik

2.2. Pisava in pravopis

2.3. Glasoslovje

2.4. Oblikoslovje

2.5. Besedotvorje

2.6. Skladnja

2.7. Meroslovje

2.8. Grška književnost

2.9. Kultura in civilizacija

III. SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN MEDPREDMETNE POVEZAVE

1. Uvod in splošna priporočila

2. Priporočila po sestavinah učnega procesa
3. Pouk
4. Domače delo
5. Preverjanje in ocenjevanje znanja
6. Medpredmetne povezave

IV. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

V. ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PREDMETA

I. OPREDELITEV PREDMETA

V obvezni in izbirni del gimnazijskega programa so uvrščeni tudi tuji jeziki, zaradi pomembnih razlik v učnih ciljih pa jih delimo na dve samostojni skupini: na moderne in klasične jezike. Izmed klasičnih jezikov, tj. latinščine in stare grščine, poučujejo grščino v klasični gimnaziji, tako državni kot zasebni.

V klasični gimnaziji je grščina obvezen predmet in kot drugi tuji jezik obsega najmanj 420 ur, v četrtem letniku je možno dodati še največ 70 ur za pripravo na maturo iz grščine. Na klasični gimnaziji je mogoče grščino poučevati tudi kot izbirni predmet - tretji tuji jezik v obsegu 280 ur.

Grščina kot drugi tuji jezik	Grščina kot tretji tuji jezik
350 ur - 420 ur (4 x 3 ure ali 2 x 2 + 2 x 3)	280 ur (2 x 4 ure)
+ 70 ur (priprava na maturo)	

Učni načrt za grščino kot tretji tuji jezik je enak učnemu načrtu za grščino kot drugi tuji jezik, le da so v modulu 280 ur skrajšane vsebine s področja civilizacije in kulture ter branje izvirnih grških besedil.

V klasični gimnaziji je grščina predmet, ki dijaku omogoča vzpostavitev celostne podobe o grško-rimski antiki kot nedeljivi celoti. Usposobi ga za črpanje znanja o grški književnosti, kulturi in civilizaciji tudi iz izvirnih besedil, ne le iz prevodov in priročnikov. Dijak klasične gimnazije bo lahko ob vzporednem učenju latinskega in grškega jezika ter ob vzporednem spoznavanju grške in latinske kulture tudi sam opazoval razmerje med njima in ne bo odvisen le od podatkov, ki jih tako ali drugače dobi pri pouku sorodnih predmetov (gl. poglavje Medpredmetne povezave).

Zato učenje grščine dijaka spodbuja k samostojnemu delu na jezikovnem, kulturno-civilizacijskem in književnem področju. Njegov poglavitni namen je izoblikovati dijaka tako, da bo sam prevzel pobudo pri raziskovanju medjezikovnih in medkulturnih razmerij tako med šolanjem kot pozneje, kajti grška kultura in civilizacija sta daleč preobsežni enoti, da bi ju bilo mogoče v celoti zaobjeti v gimnazijskem programu.

Staro Grčijo upravičeno imenujemo zibelka evropske kulture. Grki so bili prvi evropski narod, ki ga lahko imenujemo civiliziranega in ki je začrtal pot, po kateri hodimo še zdaj.

V klasični grščini so napisana dela, ki označujejo začetek evropske misli o jeziku, življenju, kulturi in naravi. Vse slovnice evropskih jezikov temeljijo na opazovanju jezika, kot so ga zasnovali stari Grki. Od njih so ta način prevzeli Rimljani in ga prek latinske slovnice prenesli na vso poznejšo Evropo.

Grki so književnost obogatili z zvrstmi, kot so epika, lirika, dramatika in retorika. Njihova književna, stavbena, kiparska in druga umetniška dela so vse doslej ostala vzor in navdih lepote ter popolnosti tako zunanje kot notranje ureditve.

Grškemu pogledu na svet ne dolgujemo samo filozofskih in drugih znanstvenih spoznanj, ampak tudi filozofijo, znanost, umetnost in šport kot samostojna področja družbenega delovanja. Platonovi dialogi nas učijo, kako najti pot k samemu sebi, Sofoklove tragedije nam kažejo, kako resno in hkrati vzvišeno je človeško življenje. Grki so dokazali, kako je državo moč urediti tako, da vsem njenim državljanom pripadajo enake pravice, časti in dolžnosti: prvi so uveljavili demokratično družbeno ureditev, jo uresničevali in teoretično utemeljili.

Grščina je bila izvorni jezik evropske filozofije, filologije in naravoslovja, treh vej, ki so temelj sodobnih humanističnih, družboslovnih in naravoslovnih ved.

Grki so bili učitelji Rimljanov in šele pod grškim vplivom je rimska umetnost in znanost postala takšna, kot jo poznamo dandanes. Rimljani so se grškega vpliva ves čas zavedali in niso skrivali, koliko dolgujejo učiteljem. Hkrati je bila grška civilizacija celotno obdobje antike samostojna, neodvisna celota, ki se je nemoteno razvijala naprej tudi potem, ko so si Grčijo podredili Rimljani. Ko se je Rim rodil, je Grčija stala ob zibelki, ko je umrl, je šla za njegovim pogrebom.

Med vsemi svetovnimi jeziki ima grščina najdaljšo pisno tradicijo. Najstarejši zapisi segajo v 15. stoletje pr. Kr., torej je pisana podoba jezika na voljo skoraj 3500 let. Grščino, ki so jo v antiki uporabljali kot govorjeno in pisano besedo, imenujemo stara (ali klasična) grščina. To je jezik, v katerem so ustvarjali Homer, Pindar, Sofokles, Herodot, Tukidides, Demostenes, Platon, Aristoteles in številni drugi. Zato je bila klasična grščina vselej poglavitna prvina klasične izobrazbe, saj nam samo ta jezik omogoča neposreden dostop do virov evropske kulture in civilizacije, ki je nadvse pomemben tako v humanistiki in družboslovju kot v naravoslovju. Če želimo neposredno, brez posredovanja prevodov, spoznati temelje evropskega znanja in evropske civilizacije, bomo to dosegli le z znanjem stare grščine. Ta klasični jezik obogati človeku pogled na svet in poglobi njegovo zavest o sodobni družbi, kulturi in civilizaciji kot stavbi, ki so jo gradili tisočletja.

Ker je bila grščina od vzpona evropskega humanizma naprej nepogrešljiva sestavina evropske zavesti, je postala z razvojem novoveške znanosti tudi jezik, ki je (poleg latinščine) vsem izobražencem omogočil dostop do znanstvenih izsledkov. Grških tujk je v strokovnem jeziku več kot latinskih. Najdemo jih tako v vsakdanjem jeziku kot v jezikih posameznih strok, kot so filozofija, medicina, biologija, kemija, matematika in številne druge.

II. PREDMETNI KATALOG ZNANJ

1. Cilji predmeta

1.1. Splošni cilji

Z učenjem stare grščine dijaki dosegajo naslednje splošnoizobraževalne cilje:

Ob ustvarjalnem delu pridobivajo in razvijajo sposobnost za samostojno jezikovno učenje in raziskovanje jezikovnih pojavov na splošni in besedilni ravni.

Pridobivajo sposobnost preučevanja grške antike na podlagi izvirnih grških besedil.

Zavedajo se slabih strani raziskovanja prek posrednih virov.

Pridobivajo in razvijajo sposobnost razmišljanja o razmerju in razlikah med jeziki ter o sredstvih, ki so temeljne jezikovne prvine različnih jezikov.

Pridobivajo si dobre delovne navade, zavedajo se nujnosti urejenega in natančnega dela po antičnem reku **Ghra/skw d' ai)ei\ polla\ didasko/menoi**(*Staram se tako, da se vedno učim.* - Solon).

Spoznajajo svet kot celoto različnih zgodovinskih dob, primerjajo različne oblike družbenega življenja ter se zavedajo pomena natančnega in odgovornega preučevanja človeške družbe v več plasteh.

Zavedajo se grško-rimske antike kot nedeljive celote.

Zavedajo se pomena antične grško-rimske kulture ter njenega vpliva na razvoj in sodobno podobo evropske civilizacije.

1.2. Operativni cilji

Dijaki pri učenju stare grščine dosegajo naslednje operativne cilje:

Spoznajo sistem grškega jezika na vseh ravneh, tako da so ob pomoči slovarja sposobni razumeti besedilo iz arhaične, klasične ali helenistične dobe.

Pridobijo in razvijajo sposobnost prevajanja daljšega izvirnega besedila iz grščine v slovenščino, posamezne lažje stavke pa tudi iz slovenščine v grščino.

Seznanijo se z zgodovinskim razvojem grškega jezika in njegovimi poglobljenimi obdobji.

Usvojijo osnovno grško besedišče in se seznanijo z razširjenim.

Seznanijo se s pravili metričnega branja starogrških besedil in jih uporabijo pri metričnem branju besedil v najpogostejših metričnih obrazcih.

Spoznajo temeljni pregled zgodovine grške književnosti.

Seznanijo se s pomembnejšimi značilnostmi grške kulture in civilizacije ter z vplivom le-teh na sodobno svetovno kulturo in civilizacijo.

2. Standardi znanja

2.1. Jezik

Učne vsebine	Učni cilji in standardi znanja
Pisava in pravopis	
Pisava	

nastanek in razvoj velike in male črke	<i>Dijak zna brati in pisati velike in male črke grške pisave.</i>
Pisava in pravopis	
Glasoslovje	
Glasovna sestava grščine soglasniki dolžina zloga Izgovarjava samoglasnikov	<i>Dijak pozna zakonitosti tvorbe glasov grškega jezika, zna izgovarjati grške glasove, seznanjen je z razlikami med zdajšnjo šolsko in izvirno antično izgovarjavo.</i>
Naglas naglasna pravila naglasno mesto naslonke	<i>Dijak pozna pravila grškega naglasa, tako da:</i> - zna naglasiti grško besedo, - zna popraviti napačen naglas, - zna pravilno zapisovati naglasna znamenja, - pozna tonemsko in netonemsko naglaševanje, - prepozna naslonke v besedilu, - pozna naglasne spremembe, ki jih povzročajo naslonke.

Pisava in pravopis	
Oblikoslovje	<i>Dijak zna naštetih kategorije imenskega oblikoslovja, zna opredeliti posamezne kategorije, zna po danem vzorcu tvoriti nove oblike.</i>
Samostalnik člen o-sklanjatev a-sklanjatev 3. sklanjatev osnove na soglasnik osnove na samoglasnik	<i>Ustrezen vzorec prepozna v slovarski obliki.</i> <i>Dijak zna razčleniti slovnično obliko, pozna osnovna pravila za tvorbo izpeljanih in sestavljenih oblik, zna razčleniti dano obliko, zna z razčlenitvijo oblike utemeljiti uvrstitev v slovnično kategorijo.</i>
Pridevnik tip sofo/j tip sw/frwn tip safh/j tip h(du/j posebnosti pridevnikov stopnjevanje	<i>Pozna tvorbeno zvezo:</i> - med posameznimi besednimi vrstami, - med besedami ene besedne vrste, - med posameznimi slovničnimi oblikami ene besede.
Prislov tvorba stopnjevanje	<i>Dijak pozna najpogostejše besede posamezne besedne vrste, kot so podani v pregledu snovi.</i>
Števnik zapisovanje glavni števnik vrstilni števnik	
Zaimek osebni zaimki zaimek au)to/j povratnoosebni zaimki svojilni zaimki zaimki aállój, eéreroj, a)llh/lwn kazalni zaimki: oárde, ouátoj, e)kei=noj, o(me/n - o(de/, toi=oj, toiou=toj, to/soj, tosou=toj vprašalni in nedoločni zaimki ter prislovi ti/j, ti/; pw=j, pou=, po/te (in nedoločne ustreznice) oziralni zaimki zaimenski pridevniki (pronominalni adjektivi) eérkasto, aámfw, ou)dei/j, mhdei/j	
Glagol kategorije glagolskega oblikoslovja tvorba oblike • osebne in neosebne glagolske oblike končnice delitev tematnih glagolov po glagolski osnovi naglas pri osebnih glagolskih oblikah	

<p>sestavljani in nesestavljeni glagoli avgment (primnožek) reduplikacija (podvojba)</p> <p>prezent</p> <ul style="list-style-type: none"> tematni glagoli atematni glagoli <p>imperfekt</p> <p>futur</p> <p>aojist</p> <ul style="list-style-type: none"> šibki (sigmatni) aorist kreпки tematni aorist kreпки atematni aorist <p>pasivni aorist in futur</p> <p>perfekt</p> <ul style="list-style-type: none"> pomen tvorba <p>pluskvamperfekt</p> <p>futur II</p> <p>nakloni:</p> <ul style="list-style-type: none"> imperativ konjunktiv optativ <p>neosebne glagolske oblike</p> <ul style="list-style-type: none"> infinitiv particip 	
---	--

Pisava in pravopis	
Besedotovorje	<i>Dijak prepozna tvorjenko v danem besedilu. Tvorjenko razčleni in ugotovi podstavo. Na podlagi pomena podstave gotovi pomen tvorjenke. Po pravilih osnovnega vzorca sestavi novo tvorjenko.</i>
Tvorba pridevnikov: pripona -eioj a privativum	
Tvorba samostalnikov pripona -th/rion pripona -thj samostalniške zloženke	

Pisava in pravopis	
Skladnja	<i>Dijak uporablja posamezne besedne vrste v sobesedilu, tako da:</i>
Raba besednih vrst	
Člen	

<p>Skloni</p> <p>imenovalnik (nominativ) rodilnik (genetiv) dajalnik (dativ) tožilnik (akuzativ) zvalnik (vokativ)</p>	<p>- razume njihov pomen,</p> <p>- jih zna pravilno prevesti iz grščine v slovenščino in iz slovenščine v grščino.</p> <p>Pozna osnovno rabo vsake besedne vrste. Zna naštetih osnovne vloge grških sklonov.</p>
<p>Pridevnik</p>	
<p>Zaimki</p> <p>osebni zaimki povratnoosebni zaimki svojična raba osebnih in povratnoosebni zaimkov zaimek au)to/j kazalni zaimki vprašalni zaimki nedoločni zaimki</p>	<p>Dijak pozna osnovno rabo posameznih zaimkov. Zna opisati pomensko razmerje med danim zaimkom in njegovo odnosnico.</p>
<p>Prislov</p>	<p>Dijak zna razložiti vlogo prislova v stavku in besedni zvezi. Zna ugotoviti pomensko razmerje, ki ga prislov izraža v danem besedilu.</p>
<p>Glagolski časi</p> <p>prezent imperpekt aorist perfekt, pluskvamperfekt, futur II</p> <p>Glagolskih nakloni</p> <p>indikativ imperativ konjunktiv optativ</p> <p>Glagolskih načini</p> <p>Neosebne glagolske oblike</p>	<p>Dijak opiše pomensko razmerje, ki ga v danem besedilu izraža glagolska oblika. Pozna osnovne pomene grških časov, naklonov in načinov. Pozna okoliščine, ki določajo njihovo rabo. Utemelji raznolikost grških oblik z osnovnimi pomeni.</p>
<p>infinitiv</p> <ul style="list-style-type: none"> • kot glagolsko dopolnilo kot pridevniško dopolnilo akuzativ z infinitivom nominativ z infinitivom substantivirani infinitiv absolutni infinitiv finalni infinitiv <p>particip</p> <ul style="list-style-type: none"> • kot glagolsko dopolnilo (predikativni particip) akuzativ s participom participium coniunctum absolutni genetiv absolutni particip 	<p>Dijak pozna pomen in pravila za uporabo neosebni glagolskih oblik. Stavek zna pretvoriti v zvezo z neosebno glagolsko obliko in nasprotno. Prepozna zvezo z neosebno glagolsko obliko v sobesedilu. Izbere pravi pomen dane zveze v skladu s sobesedilom in jo zna prevesti. Zna oceniti različne izrazne možnosti za dano pomensko enoto.</p>
<p>Nikalnice</p>	<p>Dijak pozna temeljne primere rabe nikalnic. Zna utemeljiti rabo nikalnice v danem besedilu.</p>
<p>Predlogi</p>	<p>Dijak loči osnovni pomen predloga od prenesenega pomena. Pozna krajevni pomen predlogov u(pe/r, e)pi/, kata/, e)n, ei)j, pro/, e)k, dia/, pro/j, para/, u(po/, a)po/, peri/.</p>

	<i>Za naštetih predlogih zna v slovarju poiskati preneseni pomen za dano besedilo.</i>
Členice <ul style="list-style-type: none"> stavčne členice 	<i>Dijak pozna osnovne primere rabe členic. Oceni vpliv členice na pomen besede ali stavka. Zna na podlagi sobesedila iz slovarja izbrati pravilno slovensko ustreznico.</i>
<ul style="list-style-type: none"> Prosti stavek ujemanje osebka in povedka povedkovo določilo povedni stavki veledni stavki želelni stavki vprašalni stavki 	<i>Dijak razčleni stavek na osnovne sestavine. Razčlenitev zna utemeljiti z oblikoslovnimi in pomenskimi značilnostmi. Loči stavke po vsebini in obliki.</i>
<ul style="list-style-type: none"> Zloženi stavek predmetni odvisniki (s oŕti in w(j)) odvisnovprašalni stavki namerni (finalni) odvisniki odvisniki za verba curandi odvisniki za verba timendi posledični (konsekutivni) odvisniki pogojni (kondicionalni) odvisniki časovni (temporalni) odvisniki oziralni (relativni) odvisniki 	<i>Dijak prepozna odvisni del zloženega stavka. Ugotovi stavčno vlogo odvisnika. Loči vrste odvisnih stavkov po vsebini in obliki. Pozna najpogostejše veznike za vsako izmed posameznih vrst odvisnih stavkov. Primerja grški veznik s slovensko ustreznico. Zna sestaviti odvisni stavek po pravilih za tvorbo.</i>

Pisava in pravopis	
Meroslovje (metrika)	<i>Dijak je seznanjen z osnovami grškega meroslovja. Pozna osnovne metrične obrazce: jambski trimeter, heksameter, elegični distih. Metrično bere besedila v osnovnih metričnih obrazcih.</i>
Osnove	
<ul style="list-style-type: none"> Metrični obrazci jambski trimeter heksameter elegični distih 	

2.2. GRŠKA KNJIŽEVNOST

Učne vsebine	Učni cilji in standardi znanja
Izbrana besedila naslednjih piscev	

<p>Proza</p> <p>Ezop, Basni Lukijan, Resnična zgodba Tukidides, Zgodovina peloponeške vojne Aristoteles, Politika, Nikomahova etika Platon, Apologija Plutarh, Moralia Herodot, Zgodbe Ksenofont, Anabasis, Spomini na Sokrata</p>	<p><i>Dijak zna prevajati izbrane odlomke iz besedil naštetih piscev ob uporabi slovarja. Pozna poglobitve podatke o življenju in delu piscev. Dela, ki jih spoznava, primerja med seboj po slogovni zgradbi in vrednosti. Druga dela naštetih piscev spoznava v prevodih (glej seznam priporočenega domačega branja). Spoznana dela vrednoti po njihovem vplivu na poznejšo evropsko, zlasti Sslovensko književnost in miselnost.</i></p>
<p>Pesništvo</p> <p>Homer, Iliada, Odiseja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grška lirika Pindar Anakreon Anthologia Palatina Arhilohos Mimnermos Sapfo Solon Teognis • Grška dramatika Aristofanes, Oblaki, Žabe Sofokles, Antigona 	

2.3. Kultura in civilizacija

Učne vsebine	Učni cilji in standardi znanja
<p>Pregled grške zgodovine</p> <p>Nastanek in razvoj grške pisave</p> <p>Grška narečja nastanek pregled zgodovinska usoda</p> <p>Pregled zgodovine grške književnosti</p> <p>Grška mitologija</p> <p>Polis</p> <p>Atenska demokracija</p> <p>Gospodarstvo in družba v klasični dobi</p> <p>Grška filozofija poglobitve smeri in</p>	<p><i>Dijak spoznava te teme v posebej za to namenjenih razdelkih učne snovi. Navedene teme pozna do take stopnje, da jih je sposoben na kratko predstaviti, opisati, razložiti ali naštetih značilne primere. Strne spoznanja v enotno podobo grške antike. Presoja vpliv grške misli na oblikovanje zavesti sodobnega človeka.</i></p>

njihovi predstavniki grška filozofija kot temelj evropske filozofske misli	
Geografija in predstava o svetu pri antičnih Grkih	
Grško gledališče nastanek razvoj pomen vrste dramskega pesništva	
Vzgoja in izobraževanje v antični Grčiji	
Igra in šport pri starih Grkih	
Grško verstvo in grško svetišče	
Kršćanstvo v grški antiki	
Odnos med grško in rimsko kulturo	
Razvoj in pomen klasične filologije	
Vpliv antike na slovensko kulturo in civilizacijo	
Grške besede v mednarodni rabi	

Opomba:

Učni načrt ne vsebuje navodil za pouk književnosti kot sklenjene celote. Ker je grška književnost preobsežna, da bi jo lahko sistematično temeljito predelali, dijake seznanimo le s temeljnimi podatki o najpomembnejših piscih in njihovih delih; literarna dela berejo v izvirniku ali prevodu.

Za zastopanost posameznih delov učne snovi je priporočljivo naslednje razmerje:

Jezik	Branje izvirnih besedil	Kultura in civilizacija
60%	20%	20%

Učitelj lahko program prilagodi tako, da zviša ali zniža raven znanja. Vsekakor morajo dijaki obdelati vse naštetje teme, vendar lahko učitelj v zmernih mejah spremeni razmerje med posameznimi deli, če se mu zdi to potrebno glede na sposobnosti in zanimanje, ki ga kažejo povprečno sposobni dijaki v skupini.

III. SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN MEDPREDMETNE POVEZAVE

Ei) meta\ to\ maqei=n ou)k hín paqei=n, áá dei= paqei=n, kalo\n maqei=n.

Ei) de/ me paqei=n dei=, kaän ma/qw, ti/ dei= maqei=n;

Ou) dei= maqei=n aär', áá dei= paqei=n? dei= ga\r paqei=n.

(Če po učenju ne bi bilo treba izkusiti, bi se bilo lepo učiti, kar je treba izkusiti. A če moram izkusiti, čeprav se naučim, čemu se učiti? Torej se ni treba učiti tistega, kar je treba izkusiti, kajti treba je izkusiti. - Sotades)

Uvod in splošna priporočila

Pouk grščine je star toliko kot grščina sama; strokovno ukvarjanje z jezikovnim poukom sega v 5. stoletje pr. Kr., ko so sofisti med drugim izboljšali metode pouka in jasneje opredelili cilje. Znanje grščine je bilo v antiki od helenistične dobe naprej nujno za vsakega izobraženca ne samo v Grčiji, ampak tudi na helenističnem Vzhodu in v rimskem imperiju. V srednjem veku je bila grščina predvsem jezik vzhodne polovice rimskega cesarstva. Od humanizma naprej se tudi v zahodni Evropi razširi spoznanje, da grške antike ni moč občudovati in preučevati, če ne znamo izvirnega jezika. Zato je bil cilj pouka grščine ves novi vek usposobiti učenca za branje izvirnih starogrških besedil. V ustno sporočanje je bil pouk usmerjen le, dokler so menili, da se takratna govorjena grščina pomembno ne razlikuje od antične (stare). Ko se je v novem veku grščina uveljavila kot samostojen knjižni jezik, se je pouk stare grščine na prvi stopnji usmeril predvsem v pripravo na branje izvirnih besedil, na drugi stopnji pa v uporabo znanja, pridobljenega na prvi stopnji, za branje izbranih piscev. Celoten pouk grščine je bil usmerjen k jasnosti in uporabnosti, saj je bilo ves čas očitno, da je pouk jezika samo sredstvo, ki bo učencu omogočilo neposreden stik z grškimi besedili, tako pomembnimi za vso evropsko zgodovino in civilizacijo. Čeprav so že v drugi polovici 19. stoletja zelo poudarjali zlasti prevajanje iz materinščine v grščino, je bilo pri pouku grščine v ospredju učenje jezika prek jezikovnih vaj, torej zaradi jezika samega. Takšen način dela pa se je izkazal za manj primernega, zato je v 20. stoletju težišče znova na branju izvirnih besedil.

Ker se diasistem grškega jezika – bodisi da ga opazujemo sočasno ali zgodovinsko - udejanja v razvejanih in medsebojno prepletenih oblikah, jezikovni pouk ni bil nikoli usmerjen v popolno poznavanje zakonitosti grškega jezika v vseh zvrsteh. V zgodovini se je atiško narečje klasične dobe pokazalo za uporabnejše in pomembnejše od drugih, zato se jezikovni pouk osredotoča nanj. Tako je zgodovina sama nakazala pot, po kateri naj gre pouk stare grščine. Dijak torej pridobi osnovno jezikovno znanje atiškega narečja predvsem zato, ker so jasno določene njegove slovnične in slogovne lastnosti.

Položaj dijaka je pri pouku grškega jezika drugačen, a vendarle podoben kot pri učenju modernega tujega jezika. Pouk stare grščine kot mrtvega jezika kajpada ne teži k ustnemu ali pisnemu sporočanju, saj zanj dandanes ni nobene potrebe več. Toda podobno kot pri učenju modernega tujega jezika učenec tudi pri grščini ne spoznava jezikovnih pojavov kot popolno celoto, temveč si prizadeva obvladati temeljne zakonitosti, iz katerih lahko izpeljuje posebna pravila, kot jih upošteva in zahteva dano besedilo.

Vloga učitelja je temu primerna. Znanje, ki ga posreduje učencem, ni celostno, popolno in nedotakljivo, temveč je sestavljeno predvsem iz pravil, napotkov in spodbud za samostojno delo. Pri takšnem pouku pričakujejo učenci od učitelja zlasti troje:
razlago učne vsebine in ciljev,
določitev ravni in oblike znanja,
spodbudo (motivacijo) za učenje in hkrati odgovor na vprašanje o smiselnosti učenja.

Učenci od učitelja ne bodo dobili samo splošno veljavnih navodil in podatkov, ampak tudi - in predvsem - pomoč pri reševanju problemov, ki jih bo zastavljalo dano besedilo.

Priporočila po sestavinah učnega procesa

Pouk

Izhodišče pouka je vselej dijak, zato mora biti usmerjen k njegovim potrebam in težavam v procesu učenja. Zaradi tega je dijak v učnem procesu ves čas dejaven, in sicer tako pri uporabi tistega, kar se je že naučil, kot pri spoznavanju novega.

Besedišče

Kot v vsakem jeziku je tudi v grščini treba obvladati osnovno besedišče. Učitelj pri obravnavi snovi loči besede, ki jih je treba aktivno znati, od besed, ki jih je treba pasivno prepoznavati. Znanje osnovnega besedišča pri nadaljnjem učenju omogoča njegovo širjenje s povezovanjem med oblikovno ali pomensko sorodnimi besedami (asociativna metoda). Ob takšnem načinu dela se učenje grškega besedišča izkaže za neločljivo povezano z učenjem oblikoslovnih in skladenjskih zakonitosti, zato se jezik tudi ohrani kot splet med seboj neločljivo povezanih zakonitosti na različnih ravneh. Znanje besedišča naj učitelj sproti preverja tako pisno kot ustno, lahko pa ga preverja tudi s posebno nalogo.

Slovnica

Učenje slovnice naj poleg razlage obsega tudi raznovrstne vaje tako za spoznavanje novega kot za utrjevanje in preverjanje znanega.

- Vaje razčlenjevanja.
- Vaje ločevanja oblik (diskriminacijske vaje):
 - določitev možnih pomenov oblike,
 - določitev in prevod podobnih besed in oblik,
 - izločevalne vaje,
 - zbiranje v skupine.
- Vaje pretvarjanja:
 - vstavljanje oblike v zvezo ali širjenje dane zveze z novimi oblikami,
 - nadomeščanje ene oblike z drugo in ugotavljanje, ali je izid sprejemljiv,
 - vaje v spreminjanju oblike,
 - vaje v pretvarjanju,
 - zamenjevalne (permutacijske) vaje,
 - izpuščanje posameznih členov zveze.

Kot samostojna prvina jezikovnega pouka so do neke mere (določamo jo sproti, zlasti glede na sposobnost dijakov) smiselne tudi vaje v prevajanju iz maternega jezika v grščino. Uporabimo jih tako pri preverjanju kot ocenjevanju znanja, seveda z osnovnim besediščem. Poglavitni namen teh vaj je predvsem preverjati znanje jezikovnih oblik, manj znanje besedišča.

Prevajanje

Napake pri prevajanju je moč odkriti in uspešno odpraviti le, če je postopek razumevanja in prevajanja besedila razdeljen v zaporedje osnovnih korakov, tako da jih lahko:

- ločeno predstavimo,
- smiselno razvrstimo in
- po potrebi ločeno preverjamo.

Učitelj izbira besedila za prevajanje iz seznama v poglavju Grška književnost (str. 13). Pri izbiri besedil upošteva vsakokratna nagnjenja, želje in sposobnosti dijakov.

Kulturno-civilizacijska snov in književnost

Pouk kulturno-civilizacijskih vsebin in književnosti naj poteka od prvega letnika naprej sočasno z učenjem jezika.

Domače delo

Obseg in zahtevnost domačega dela prilagajamo dijakom. Pri tem upoštevamo, kaj zmorejo in kaj se pri njih bolje obnese. Domače delo po raznovrstnosti ne sme zaostajati za delom pri pouku, seveda pa je treba upoštevati tudi pripomočke, ki so dijakom na razpolago. Zlasti pri spoznavanju kulture in civilizacije naj domače delo vključuje interpretacije, referate in poročila.

Domače branje

V vsakem letniku dijak izbere eno izmed priporočenih del (gl. spodaj), primerno njegovim sposobnostim in zanimanju; če se sam ne more odločiti, mu pomaga učitelj. O delu, ki ga je prebral v celoti ali po odlomkih (izbere jih učitelj), sestavi poročilo in ga predstavi v razredu.

Seznam priporočenih del

1. letnik

- A. Sovre, Stari Grki
- E. Petiška, Stare grške bajke
- Schwab, Najlepše antične pripovedke
- Plutarh, Življenje velikih Grkov
- Ezop, Basni
- Herodot, Zgodbe

2. letnik

- Ksenofont, Kirova odprava
Kirova vzgoja
- Homer, Iliada
Odiseja
- Heziod, Dela in dnevi
Teogonija
- O pesništvu (različni pisci)
- Longos, Dafnis in Hloa
- Lukijan, Resnična zgodba
- Tukidides, Peloponeška vojna
- Mark Avrelij, Dnevnik

3. letnik

- Aristofanes, Aharnjani ali Ose
- Menander, Diskolos
- Sofokles, Kralj Ojdipus
Antigona
- Ajshil, Oresteja
Uklenjeni Prometej
- Evripides, Bakhantke
- Predsokratiki (v Sovretovem prevodu)

4. letnik

- Teofrast, Značaji
- Herondas, Mimijambi
- Aristoteles, Poetika
Nikomahova etika
- Platon, Apologija
Država
Protagoras
Gorgias
- Grška lirika (izbor)

Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pogoje za preverjanje in ocenjevanje znanja opredeljuje ustrezen pravilnik, ki upošteva temeljne zakonitosti ugotavljanja in vrednotenja znanja. Med drugim zahteva:

- ločevanje med preverjanjem in ocenjevanjem znanja,
- da je treba znanje ocenjevati sproti in javno,
- da je treba ocenjevanje vselej napovedati,
- da mora ocenjevanje potekati v različnih oblikah (ustno, pisno, izdelki) in na več načinov (posamezno in skupinsko, pri pouku in izpitno).

Pri preverjanju znanja zbiramo podatke o znanju, ki so ga dijaki dosegli. Ugotavljamo tudi, koliko so dijaki sposobni razumeti in v različnih jezikovnih okoliščinah uporabljati jezikovne pojme in prvine, ki so si jih pridobili pri pouku in pri samostojnem delu. Znanje lahko preverjamo na več načinov; pri tem dijaki dejavno sodelujejo kot posamezniki, v dvojicah ali v skupinah. Izide preverjanja navadno izrazimo opisno, izjemoma tudi s številčno oceno.

Pri ocenjevanju prikazano znanje tudi vrednotimo. Če hočemo zagotoviti primerljivost ocen, si moramo prizadevati, da bi ocenjevanje potekalo v enakih razmerah. Dijakom moramo vnaprej povedati:

- kdaj bomo preverjali znanje,
- kako ga bomo preverjali in
- po kakšnih merilih ga bomo ocenjevali.

Končno letno oceno moramo zasnovati na merilih in razmerjih, ki jih dijaki poznajo, ker so bila določena vnaprej. To velja zlasti za razmerje med pisnimi in ustnimi ocenami ter ocenami izdelkov. Največji delež naj imajo ocene, ki jih lahko najbolj natančno primerjamo. Navadno so to ocene pisnih preverjanj znanja. Ocene domačih izdelkov upoštevamo, če vemo, da so res plod dijakovega lastnega dela.

Medpredmetne povezave

Grščina se kot šolski predmet uvršča v skupino tujih jezikov, a se tako po učnih ciljih kot po načinu pouka občutno loči od modernih tujih jezikov. Skupaj z latinščino sodi v skupino klasičnih jezikov.

Grščina kot šolski predmet vsebuje poleg jezikovnega pouka tudi pouk grške kulture in civilizacije, v njenem okviru zlasti književnosti. Zato se učenci pri pouki grščine navajajo na celosten pristop do obravnavane snovi.

Grščina se najtesneje povezuje s **poukom latinščine**. Čeprav se od njega razlikuje po splošnih (deloma tudi operativnih) ciljih in po načinu obravnave posameznih delov učne snovi, obravnavamo tako pri pouku grščine kot latinščine jezikovne in družbene pojave, ki so si časovno blizu in jih povezuje precejšnja oddaljenost od našega časa. Zlasti način jezikovnega poučevanja je pri obeh predmetih zelo podoben, zato se z vzporednim delom dodatno razvija in utrjuje zlasti jezikovna zavest. Pouk grščine lahko latinščino kot šolski predmet razbremeni nekaterih učnih vsebin, zlasti tistih, ki zadevajo grško antiko, kajti, če v učnem programu ni na voljo grščine, jih mora prevzeti pouk latinščine.

Grščina je blizu tudi **pouku materinščine**. Z opazovanjem jezikovnih pojavov v maternem in pridobljenem jeziku dijaki razvijajo zavest o podobnostih in razlikah med jeziki, ta zavest pa zviša tudi raven poznavanja maternega jezika. Ob učenju grškega jezika, kulture in civilizacije dijaki poglobijo tudi spoznanja o literarni teoriji in literarni zgodovini.

Na **pouk modernih tujih jezikov** se grščina navezuje tako zaradi besedišča kot zaradi načina pouka, usmerjenega v primerjavo grščine z drugimi jeziki. Poznavanje grškega slovničnega izrazja in ureditve grške slovnice pa olajša tudi razumevanje razlik v slovnični ureditvi modernih tujih jezikov.

Grščina posega tudi na področje, ki ga sicer obravnavajo **zgodovina, filozofija, sociologija in psihologija**, saj so temelji teh ved prav v delih grških mislecev. Pri pouku grščine se dijaki srečujejo s temeljnimi vprašanji omenjenih ved in ugotavljajo, kako so nanje odgovarjali tisti, ki so jih prvi postavili. Hkrati se dijaki učijo spoznavati različne oblike človeške družbe skozi čas.

Grščina daje podlago za strokovno izrazje **splošnoizobraževalnih in naravoslovnih predmetov**, zato se navezuje tudi nanje, saj dijakom olajša razumevanje in usvajanje strokovnega izrazja.

Grščina prispeva k učinkovitejšemu delu tudi na področju obveznih izbirnih vsebin iz **arheologije in umetnosti**, saj obe panogi neposredno posegata v grško antiko.

IV. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

Obvezna načina preverjanja in ocenjevanja znanja pri grščini sta **pisno** in **ustno** preverjanje in ocenjevanje.

Učitelji morajo pri preverjanju in ocenjevanju znanja grščine upoštevati določila Pravidnika o preverjanju in ocenjevanju znanja v gimnazijah, ravnajo pa naj tudi v skladu s specialnodidaktičnimi priporočili iz tega učnega načrta.

V. ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI PREDMETA

Smeri izobrazbe, ki jih je PRKK za latinščino in grščino zapisala v učnem načrtu za grščino za klasično gimnazijo ter dala v potrditev in sprejem Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje, je strokovni svet sprejel le kot predlog. Veljavne smeri izobrazbe so navedene v Odredbi o smeri izobrazbe učiteljev in laborantov v izobraževalnih programih gimnazije, objavljeni v Uradnem listu št. 14 (12. 3. 1999).

Za splošnoizobraževalni predmet grščina odredba predpisuje naslednje:

"Učitelj grščine je lahko, kdor je končal dvopredmetni univerzitetni študijski program iz grškega jezika s književnostjo in si pridobil strokovni naslov: profesor grškega jezika in ..."